

Rapport

Verenigingsmonitor Jaarbericht 2022

Verenigingsmonitor Jaarbericht 2022

Met ondersteuning van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Mulier Instituut

Janine van Kalmthout
Jorien Slot-Heijs

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met het Mulier Instituut.

© Mulier Instituut

Utrecht, december 2023
www.mulierinstituut.nl
info@mulierinstituut.nl

Disclaimer

U mag delen uit deze publicatie overnemen op voorwaarde van bronvermelding:

Mulier Instituut, de titel van de publicatie en het jaar van uitgave.

Er gelden gebruiksvoorwaarden voor de foto's in deze publicatie. Neem foto's daarom niet over zonder toestemming van het Mulier Instituut.

Over ons

Het Mulier Instituut doet sportonderzoek voor beleid en samenleving. Voor overheden, maatschappelijke organisaties, onderwijsinstellingen, sportorganisaties en bedrijven onderzoeken we allerlei thema's op het gebied van sport en sportief bewegen: van de sportdeelname van (groepen) Nederlanders tot de motorische vaardigheden van kinderen, en van diversiteit en inclusie in de sport tot de economische impact van sportevenementen.

Het Mulier Instituut is een onafhankelijke stichting zonder winstoogmerk.

Ons doel is bijdragen aan goed onderbouwd beleid, gericht op de bevordering van sport, sportief bewegen en versterking van de sportsector. Dit doen we op verschillende manieren:

We verzamelen data en monitoren de Nederlandse sportsector en beleidsprogramma's.

We ontwikkelen kennis en onderzoeksmethoden via verkennende en verdiepende studies.

We duiden onderzoeksuitkomsten en vertalen deze naar de beleidspraktijk.

We onderbouwen beleidsbeslissingen met expertise en advies.

We bieden gevraagd en ongevraagd duiding en reflectie in de rol van 'kritische vriend' van de sportsector.

We zetten ons in voor de bevordering van de sportwetenschap.

Inhoudsopgave

Verenigingsmonitor Jaarbericht 2022

1	Inleiding	6
2	Energielasten	7
3	Deskundigheidsbevordering kader	8
4	Gezondere sportomgeving	10
5	AED's bij sportverenigingen	12
6	Gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen	14
7	Aandacht voor mentale gezondheid	18
8	Investerings in duurzaamheid	19
9	Lage sociaaleconomische status en verenigingssport	21
10	Veilige en integere sport	22
11	Kengetallen	23
	Bijlage - Methodische verantwoording	26

Inleiding

De Verenigingsmonitor stond in 2022 in het teken van het monitoren van de gevolgen van de coronacrisis voor de sportverenigingen in Nederland. Daarnaast kwamen veel andere onderwerpen aan bod: energielasten, deskundigheidsbevordering, gezondere sportomgeving, AED's bij sportverenigingen, duurzaamheid, accommodaties, lage economische status en eerlijke en integere sport. In dit Jaarbericht presenteren we de belangrijkste resultaten.

In 2022 pakten sportverenigingen, na het opheffen van de laatste beperkende maatregelen ter bestrijding van COVID-19, het verenigingsleven weer volledig op. Na de coronacrisis kregen ze vooral te maken met stijgende energielasten: de energiecrisis. Er werd weer een stevig beroep gedaan op de organisatiekracht van de verenigingen.

In het kader van de Verenigingsmonitor hebben we in 2022 drie metingen uitgevoerd onder het MI Verenigingspanel. In dit panel zitten meer dan 2.200 sportverenigingen die model staan voor de ruim 25.000 sportverenigingen in Nederland (CBS statline Sportclubs, 2021). In de bijlage lichten we de uitvoering van de metingen toe.

In deze rapportage presenteren we per onderwerp kort de belangrijkste resultaten. In de tekst lichten we deze resultaten toe en vullen we ze aan met relevante achtergrondkenmerken en andere gegevens die bij het thema passen.

De gegevens uit de (landelijke) Verenigingsmonitor worden gebruikt in verschillende onderzoeken in de sport en ook als referentiedata of benchmark in lokaal en regionaal onderzoek. Per onderwerp vermelden we in welke publicaties gegevens uit de Verenigingsmonitor uitgebreider staan beschreven.

Het Verenigingsmonitor Jaarbericht 2022 is de zevende rapportage in een reeks van jaaroverzichten waarin we de belangrijkste uitkomsten van de Verenigingsmonitor kort, bondig en overzichtelijk presenteren. Op deze manier volgen we de belangrijkste ontwikkelingen bij verenigingen en maken we deze inzichtelijk met kengetallen en indicatoren voor het sportverenigingsleven.

Energielasten

De stijging van de energieprijzen heeft bij één op de tien verenigingen die de eigen energierekening betalen, gevolgen voor de contributie in 2022 (figuur 2.1). Bij de meeste verenigingen heeft de stijging gevolgen voor de contributie in 2023.

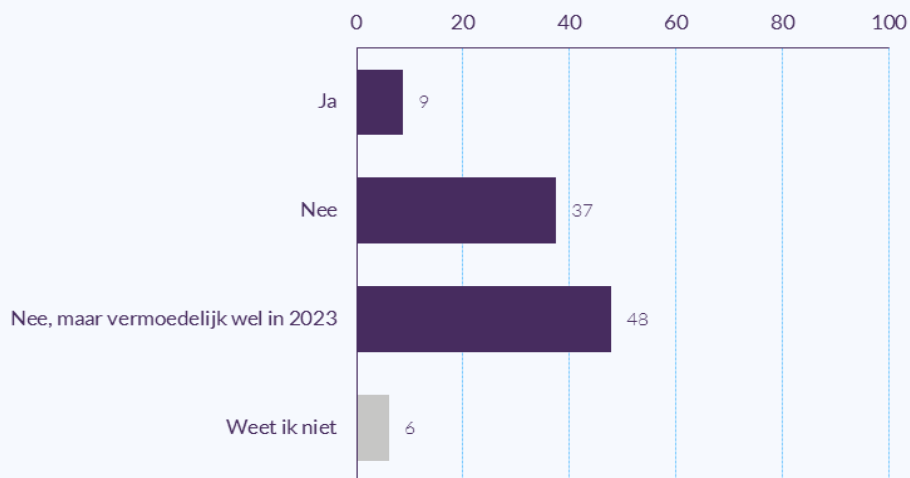
De verenigingen geven aan dat verhoging van de contributie van meer zaken afhangt dan de energiekosten. De hoogte van de contributie stellen ze veelal een jaar van tevoren vast en indexeren ze op basis van het prijsindexcijfer. Dit stijgt het komende jaar naar verwachting verder, en daarmee de contributie.

Verenigingen met een minder gezonde tot redelijke financiële positie (15% van de verenigingen) geven vaker aan dat de contributies (vermoedelijk) gaan stijgen dan verenigingen met een gezonde positie.

Figuur 2.1

Hebben de stijgende energieprijzen gevolgen voor de hoogte van de contributie van de vereniging in 2022?

(in procenten van verenigingen die zelf de energierekening betalen, n=253)

Bron: Mulier Instituut, MI Verenigingspanel, april 2022.

Zeven op de tien verenigingen huren één of meer (sport)accommodaties voor hun activiteiten. Bij 17 procent van deze verenigingen worden de energiekosten doorbelast in de huur van de sportaccommodatie. Ruim de helft van deze verenigingen (57%) verwacht dat de huurprijs in 2022 zal stijgen vanwege de stijgende energieprijzen.

Meer lezen?

- [Energielasten ondernemende sportaanbieders en sportverenigingen](#)

Deskundigheidsbevordering kader

Deskundigheidsbevordering in de vereniging

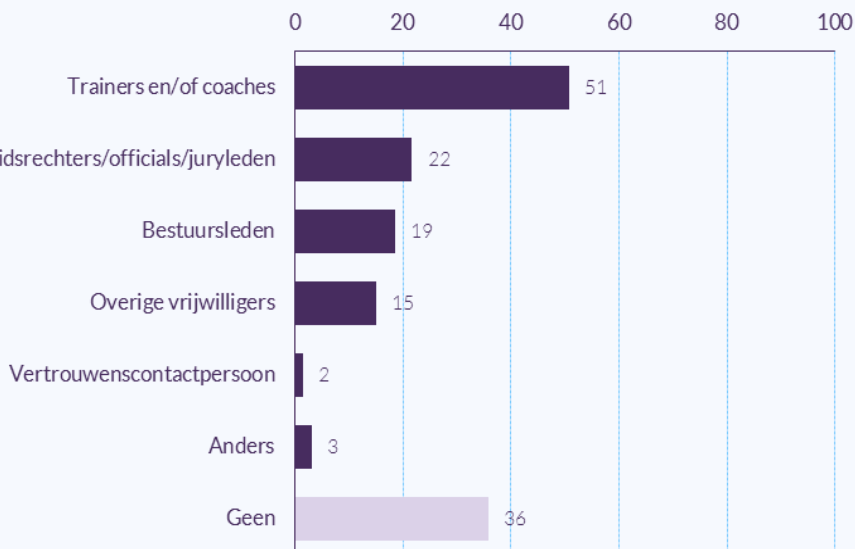
Bij 64 procent van de sportverenigingen heeft in de afgelopen drie jaar deskundigheidsbevordering van kaderleden plaatsgevonden ([figuur 3.1](#)).

Deskundigheidsbevordering is het vaakst gericht op trainers en/of coaches (51%) en in mindere mate op arbitrage, bestuursleden en andere vrijwilligers.

Figuur 3.1

Mate waarin bij sportverenigingen afgelopen drie jaar (bij)scholing/deskundigheidsbevordering voor verschillende kaderleden heeft plaatsgevonden, volgens verenigingsbestuurders

(meerdere antwoorden mogelijk, in procenten, n=436)

Bron: Mulier Instituut, MI Verenigingspanel, april 2022.

Bij grotere verenigingen (> 250 leden) gebeurt deskundigheidsbevordering (veel) vaker (90%) dan bij kleine verenigingen (≤ 100 leden) (49%).

De meeste verenigingsbestuurders merken dat de aangeboden (bij)scholing meerwaarde heeft voor de vereniging. Het meest positief oordelen zij over de scholingen gericht op trainers/coaches en op arbitrage/juryleden. Eén op de vijf bestuurders vindt dat de (bij)scholing voor bestuurders weinig tot geen enkele meerwaarde had.

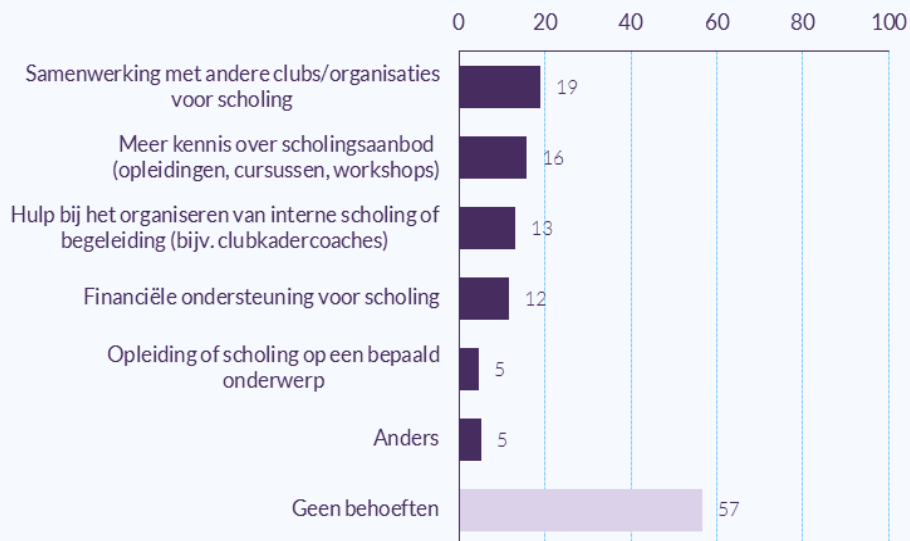
Ondersteuningsbehoefte verenigingen bij deskundigheidsbevordering

Twee vijfde van de verenigingen (43%) geeft aan ondersteuning te kunnen gebruiken bij het organiseren en aanbieden van scholing/opleiding voor kaderleden (figuur 3.2). Het gaat dan met name om samenwerking met andere verenigingen/organisaties voor scholing en meer kennis over het scholingsaanbod.

Figuur 3.2

Wensen/behoeften van sportverenigingen voor scholing van kaderleden, volgens bestuurders

(meerdere antwoorden mogelijk, in procenten, n=436)

Bron: Mulier Instituut, MI Verenigingspanel, april 2022.

Een kwart van de verenigingen (23%) is van plan (meer) te gaan inzetten op (bij)scholing van kaderleden. De helft (49%) is dit niet van plan en ruim een kwart weet het niet.

Meer lezen?

- [Monitor Sportakkoord 'Sport verenigt Nederland'. De oogst van het sportakkoord: voortgangsrapportage juni 2022](#)
- [Scholing voor kaderleden sportverenigingen](#)

Gezondere sportomgeving

Het Nationaal Preventieakkoord richt zich op het tegengaan en voorkomen van overgewicht en roken en op verantwoord alcoholgebruik, ook bij sportverenigingen. Sportverenigingen creëren in kleine stapjes een gezondere sportomgeving.

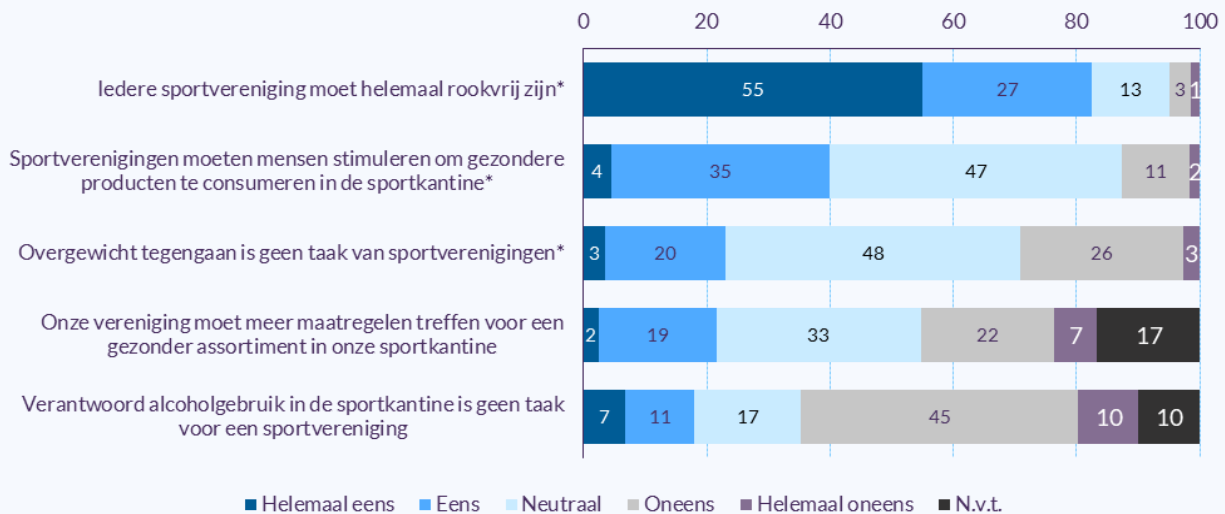
Nog weinig verenigingen met bijna alleen maar ongezond aanbod

Hoewel de meerderheid van de verenigingen met een verenigingskantine meer ongezonde dan gezonde producten aanbiedt (54%), zijn er in 2022 nog weinig verenigingen die bijna alleen maar ongezond aanbod hebben (9%).

De meeste bestuurders zijn tevreden over hun huidige aanbod (78%). De meningen verschillen tussen verenigingsbestuurders als het gaat om of ze meer maatregelen moeten treffen om een gezonder aanbod in de sportkantine te realiseren ([figuur 4.1](#)).

Figuur 4.1

Mening van verenigingsbestuurders over gezond aanbod, roken en alcoholgebruik bij sportverenigingen
(in procenten, n= 392)

Bron: Mulier Instituut, MI Verenigingspanel, voorjaar 2022
Geen optie 'n.v.t.'

Groot draagvlak voor rookvrij sportterrein

60 procent van de verenigingsbestuurders geeft aan dat hun sportvereniging helemaal rookvrij is. Van de 40 procent die niet rookvrij is, wil de helft dit wel binnen twee jaar realiseren. Dat de sportomgeving rookvrij moet zijn, geniet groot draagvlak onder verenigingsbestuurders: 82 procent is van mening dat iedere sportvereniging helemaal rookvrij moet zijn ([figuur 4.1](#)).

Veel verenigingen met maatregelen verantwoord alcoholgebruik, maar nog winst te behalen

Slechts een klein deel van de verenigingen met een eigen kantine heeft in 2022 helemaal geen alcoholbeleid (8%). De meest genomen maatregelen zijn niet schenken aan dronken bezoekers (43%) en vragen naar de leeftijd bij alcoholverkoop (42%).

Slechts 9 procent van de verenigingsbestuurders wil in de komende twee jaar meer gaan doen voor verantwoord alcoholgebruik. Ruim de helft vindt verantwoord alcoholgebruik geen taak voor een sportvereniging (**figuur 4.1**).

Meer lezen?

- [De gezondere sportomgeving in 2022](#)
- [Het creëren van een gezondere sportomgeving](#)

AED's bij sportverenigingen

Reanimatie en de inzet van een Automatische Externe Defibrillator (AED) bieden de grootste kans op overleven bij mensen die getroffen worden door een hartstilstand. Om mensen met een hartstilstand zo snel mogelijk te kunnen helpen is het belangrijk dat er voldoende AED's in de nabijheid beschikbaar zijn, dat deze 24/7 bereikbaar zijn en dat ze geregistreerd zijn. Sportverenigingen, die vaak een centrale plek in de wijk hebben, kunnen hieraan bijdragen.

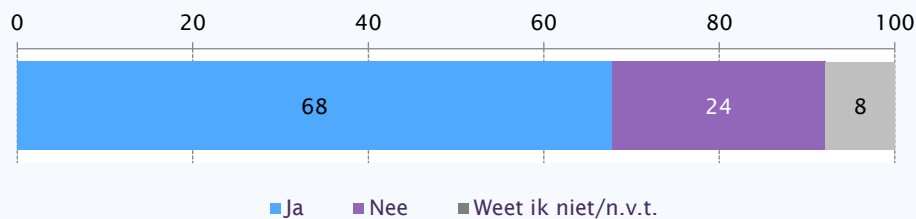
AED beschikbaar bij twee derde van de sportverenigingen

Bij 68 procent van de sportverenigingen is een AED beschikbaar ([figuur 5.1](#)).

Figuur 5.1

De beschikbaarheid van een AED op sportverenigingen in Nederland

(in procenten, n=436)

Bron: Mulier Instituut, MI Verenigingspanel, voorjaar 2022.

Bij sportverenigingen is de AED meestal binnen in de sportaccommodatie te vinden ([figuur 5.2](#)). Bij 40 procent is deze in de hal geplaatst, en bij 22 procent in de kantine.

14 procent van de verenigingsbestuurders geeft aan dat de AED is aangemeld bij Hartslag.nu. Bij 19 procent is de AED niet aangemeld. De meerderheid van de verenigingsbestuurders bij verenigingen met een AED weet niet of de AED bij HartslagNu is aangemeld (69%).

Figuur 5.2

Plekken waar de AED op de sportvereniging is geplaatst

(in procenten, n=439)

Bron: Mulier Instituut, MI Verenigingspanel, voorjaar 2022.

Kosten en noodzaak beperken aanschaf AED

Verenigingen zonder AED geven vaak de kosten voor de aanschaf als reden. Ook zien niet alle sportverenigingen de noodzaak van een AED in. Bijvoorbeeld omdat hun leden vooral jonge en fitte sporters zijn of omdat ze nog nooit een AED nodig hebben gehad. Een derde van de verenigingsbestuurders van sportverenigingen zonder een AED geeft aan er wel een te willen (31%).

Weinig gebruik AED

Bij één op de tien sportverenigingen is de AED ooit gebruikt (10%). Bij de 436 ondervraagde verenigingen is in totaal 61 keer een AED ingezet om iemand te reanimeren. In meer dan de helft van de gevallen ging het om een sporter of coach.

Meer lezen?

- [AED's bij sportverenigingen](#)
- [AED's bij sportverenigingen: beschikbaarheid, bereikbaarheid, registratie en gebruik](#)

Gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen

(Ernstige) zorgen verder afgenomen

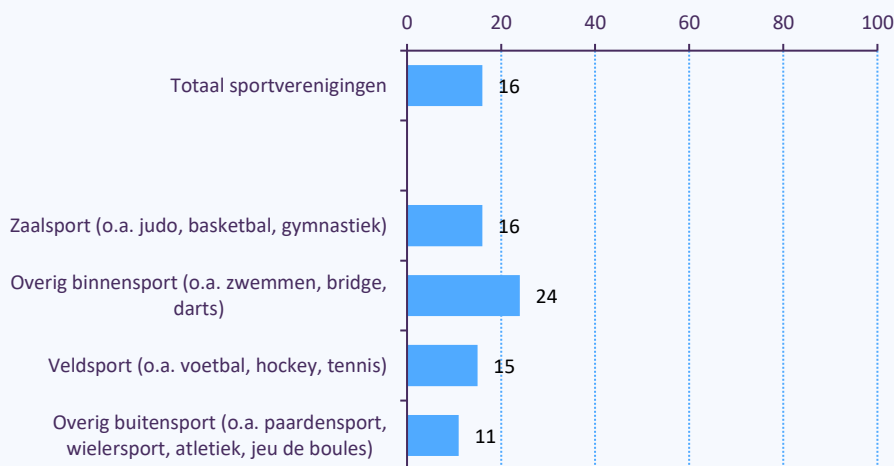
In de zomer van 2022 maakte 16 procent van de verenigingsbestuurders zich (ernstige) zorgen over de gevolgen van de coronacrisis voor de vereniging ([figuur 6.1](#)). Het jaar startte met een lockdown, die halverwege december 2021 was ingegaan. Eind januari 2022 was wedstrijden spelen tegen andere clubs weer mogelijk. Twee maanden later verviel de laatste beperkende maatregel: het coronatoegangsbewijs. Daarmee was de sport weer geheel 'open'.

In 2022 maken verenigingen zich voornamelijk zorgen over ledendaling en verlies van vrijwilligers. Financiële problemen noemen ze met name als gevolg van ledendaling of in combinatie met de stijgende energiekosten. 18 procent van de verenigingen ziet hun toekomst (zeer) somber in. Dit zijn voornamelijk overige binnensportverenigingen (29%), kleine verenigingen (23%) en verenigingen zonder eigen accommodatie (23%).

Figuur 6.1

Aandeel sportverenigingen dat zich (ernstige) zorgen maakt over de gevolgen van de coronacrisis voor de vereniging, zomer 2022

(in procenten, n=926)

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen, september 2022.

Meerderheid sportverenigingen financieel gezond

Drie vierde van de verenigingen (75%, [figuur 6.2](#)) beschouwt zichzelf als financieel (zeer) gezond. Een vierde beschouwt zichzelf als financieel minder gezond (8%) of redelijk gezond (17%). Overige binnensportverenigingen (70%) en kleine

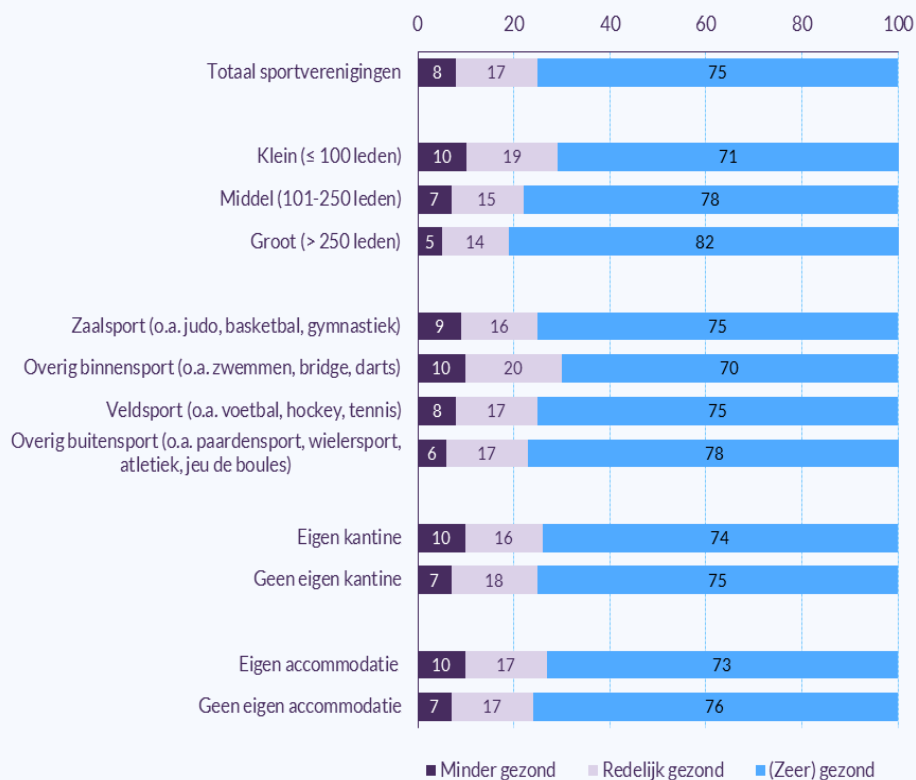
verenigingen (≤ 100 leden, 71%) beschouwen zich het minst vaak als financieel gezond.

Verenigingen die zichzelf als financieel minder gezond omschrijven, zijn somberder over hun toekomst (47%) dan verenigingen die redelijk gezond (22%) of (zeer) gezond zijn (13%; niet in figuur).

Figuur 6.2

Eigen beoordeling financiële positie sportverenigingen, peildatum september 2022, uitgesplitst naar kenmerken vereniging

(in procenten, n=926)

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen, september 2022.

Meeste verenigingen hebben positief resultaat op jaarrekening over 2021

Twee derde van de verenigingen (68%) heeft een positief resultaat op de jaarrekening over 2021. Drie op de tien verenigingen realiseerden op de jaarrekening een positief resultaat dat meer dan 30 procent van de gerealiseerde inkomsten bedroeg. Zij hadden dus ruim meer inkomsten dan uitgaven in 2021. Dit waren met name kleine verenigingen en overige buitensportverenigingen.

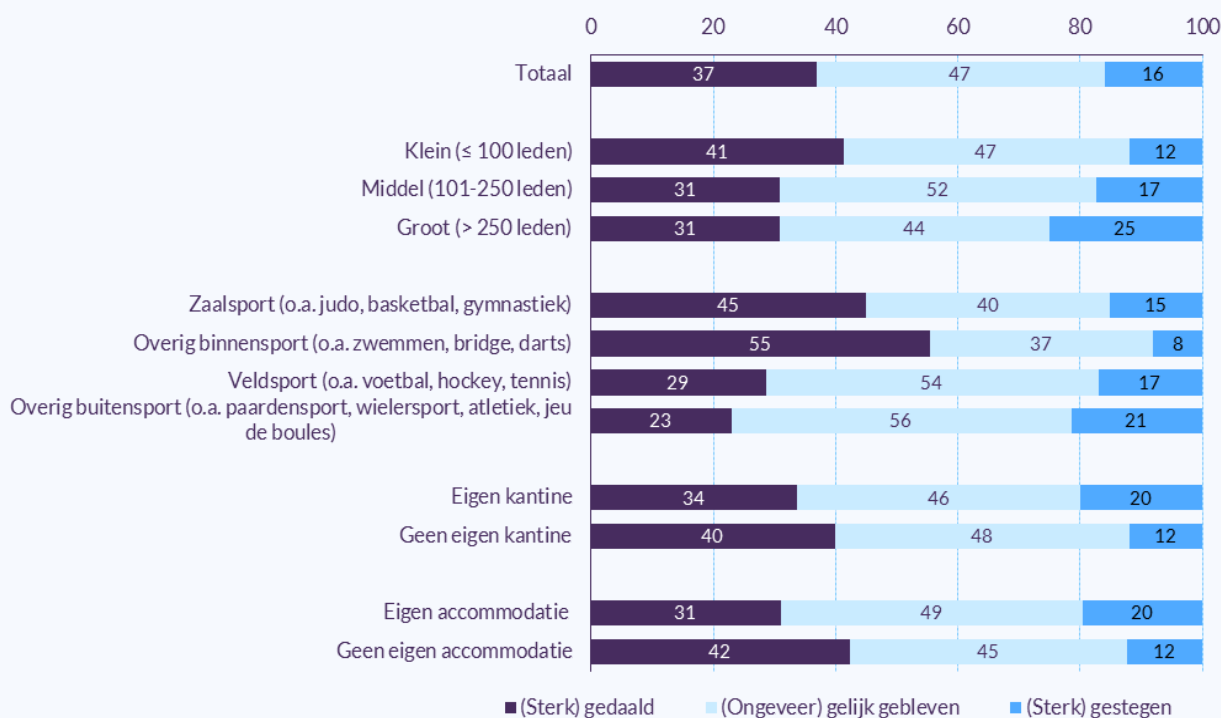
Bij een kwart van de verenigingen was het resultaat negatief. Zaalsportverenigingen (32%) en kleine verenigingen (27%) hebben het vaakst te maken gehad met een negatief resultaat op hun jaarrekening. Een vijfde van die kleine en

zaalsportverenigingen had te maken met een verlies dat meer dan 10 procent van de inkomsten bedroeg.

Dalend ledenaantal

Bij ruim één op de drie verenigingen (37%, [figuur 6.3](#)) is het aantal leden tussen september 2021 en september 2022 gedaald. Van deze verenigingen verwacht de helft (52%) dat het aantal leden de rest van het seizoen/jaar gelijk zal blijven. Een op de drie (31%) verwacht dat het aantal leden (sterk) zal dalen en 17 procent verwacht dat het (sterk) zal stijgen.

Figuur 6.3
Ontwikkeling van het ledental bij sportverenigingen tussen september 2021 en september 2022, uitgesplitst naar kenmerken vereniging
 (in procenten, n=926)

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen, september 2022.

Binnensport hard geraakt door de coronacrisis

Van de verenigingen met een ledendaling heeft ongeveer de helft (48%) meer dan 20 procent van het ledenbestand verloren. Bij een derde van de verenigingen met ledendaling (35%) heeft in het afgelopen jaar een ledendaling van 10 tot 20 procent van het ledenbestand plaatsgevonden.

Zaalsportverenigingen, kleine verenigingen (≤ 100 leden), verenigingen zonder eigen kantine, verenigingen zonder eigen accommodatie en overige binnensportverenigingen hebben niet alleen het vaakst met ledendaling te maken,

maar hebben ook relatief de meeste leden verloren. Verenigingen met een ledendaling zijn somberder over de toekomst van de vereniging (32%) dan verenigingen waar het ledenaantal gelijk is gebleven (12%) of is gestegen (2%).

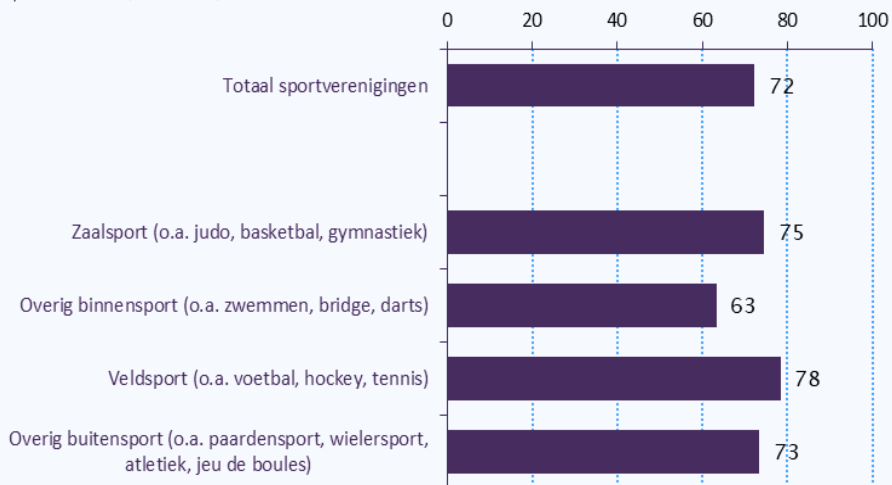
Veerkracht sportverenigingen

Met veerkracht bedoelen we het vermogen van de vereniging om de impact van de coronacrisis te absorberen en terug te veren naar de situatie van voor de coronacrisis. Bijna drie op de vier verenigingen (72%, [figuur 6.4](#)) geven aan vertrouwen te hebben in de veerkracht van de vereniging. Dat is vergelijkbaar met het najaar van 2021 (75%) en het voorjaar van 2021 (72%).

Figuur 6.4

Aandeel sportverenigingen met vertrouwen in de veerkracht van de vereniging om de gevolgen van de coronacrisis te overleven, zomer 2022

(in procenten, n=926)

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen, september 2022.

Over het algemeen hebben overige zaalportverenigingen (63%) en kleine verenigingen (≤ 100 leden, 65%) het minste vertrouwen in de veerkracht van de vereniging. Dit is opvallend, omdat deze typen verenigingen aan het begin van de coronacrisis juist het meeste vertrouwen hadden (Hoeijmakers en Van Kalmthout, 2020). 6 procent van de verenigingen geeft aan niet voldoende veerkrachtig te zijn om de gevolgen van de coronacrisis te overleven. Een vijfde (19%) geeft aan dat dit enigszins het geval is.

Meer lezen?

- [Monitor Sport en corona V](#)
- [Van crisis naar crisis: hoe zijn sportverenigingen de coronacrisis doorgekomen?](#)

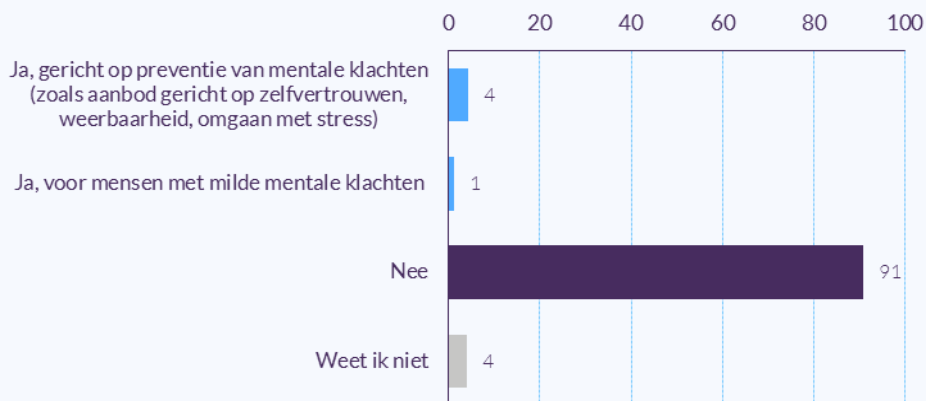
Aandacht voor mentale gezondheid

Mensen met mentale klachten sporten in het algemeen minder vaak bij een sportvereniging dan mensen zonder klachten. 91 procent van de sportverenigingen heeft geen specifiek sport- of beweegaanbod gericht op de mentale gezondheid (figuur 7.1).

4 procent heeft aanbod om mentale klachten te voorkomen. Hier noemen verenigingen bijvoorbeeld vechtsport, waarbij het vergroten van het zelfvertrouwen en de mentale weerbaarheid van sporters een intrinsiek onderdeel van de sport is. Of een beweeg- en tafeltennisgroep voor ouderen met extra aandacht voor het sociale aspect van deelname.

Figuur 7.1
Specifiek sport- of beweegaanbod bij sportverenigingen ter verbetering van de mentale gezondheid

(meerdere antwoorden mogelijk, in procenten, n=313)

Bron: Mulier Instituut, MI Verenigingspanel, zomer 2022.

De belangrijkste redenen dat verenigingen geen specifiek aanbod hebben ter preventie van mentale klachten zijn:

- Er is geen behoefte aan.
- Er zijn geen gekwalificeerde trainers.
- Het is geen prioriteit van de verenigingen.
- Mensen met mentale klachten kunnen in het reguliere aanbod meedoen.

Meer lezen?

- [Aandacht voor mentale gezondheid binnen sportverenigingen](#)

Investerings in duurzaamheid

Investerings in energiemaatregelen

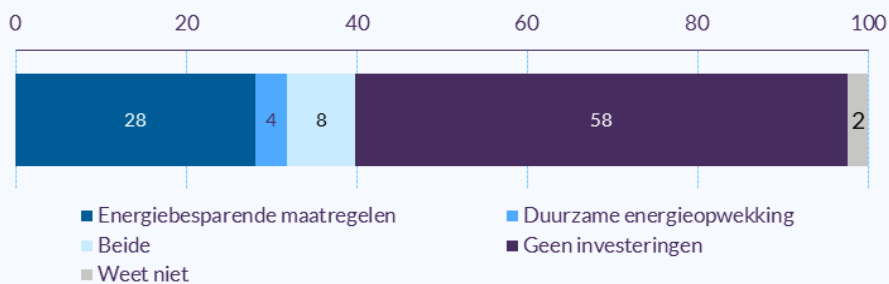
Aan het eind van de zomer van 2022 gaf twee vijfde van de verenigingen (40%) aan sinds juli 2021 te hebben geïnvesteerd in energiebesparende maatregelen en/of duurzame energieopwekking (figuur 8.1). Dit zijn investeringen waarvoor een vereniging BOSA-subsidie aan kon vragen. BOSA is een subsidieregeling voor stimulering van bouw en onderhoud van sportaccommodaties.

Deze investeringen hebben verenigingen voornamelijk gefinancierd met eigen middelen (85%) en de BOSA-subsidie (47%). Andere subsidies en sponsoring (beiden 13%) dragen in mindere mate bij aan de financiering.

Figuur 8.1

Aandeel verenigingen dat afgelopen jaar (sinds juli 2021) heeft geïnvesteerd in energiebesparende maatregelen of duurzame energieopwekking

(in procenten, n=276)

Bron: Mulier Instituut, MI Verenigingspanel september/oktober 2022.

Andere investeringen in sportaccommodatie/kantine

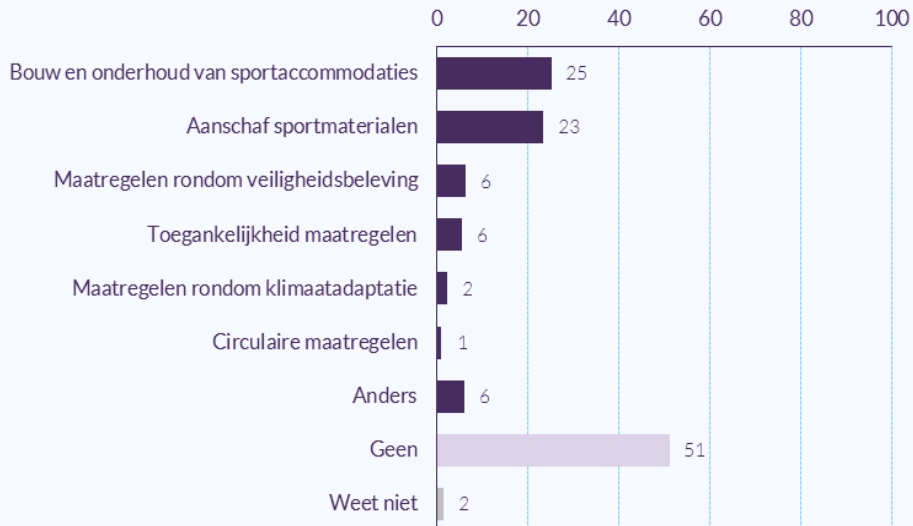
Bijna de helft van de verenigingen (47%) investeerde in diezelfde periode (ook) in andere maatregelen dan energiebesparing of energieopwekking waarvoor ze BOSA-subsidie konden aanvragen (figuur 8.2). Verenigingen investeerden met name in bouw en onderhoud van de sportaccommodatie en/of sportmaterialen.

Deze investeringen betaalden ze voornamelijk met eigen middelen (97%). Een derde van de verenigingen maakte (ook) gebruik van BOSA-subsidie voor deze investeringen. Een enkele keer financierden verenigingen de investeringen ook via andere subsidies of sponsoring (resp. 14% en 16%).

Figuur 8.2

Aandeel verenigingen dat afgelopen jaar (sinds juli 2021) investeerde in sportaccommodatie/kantine, anders dan energiebesparende maatregelen of duurzame energieopwekking

(in procenten, n=276)

Bron: Mulier Instituut, MI Verenigingspanel september/oktober 2022.

Meer lezen?

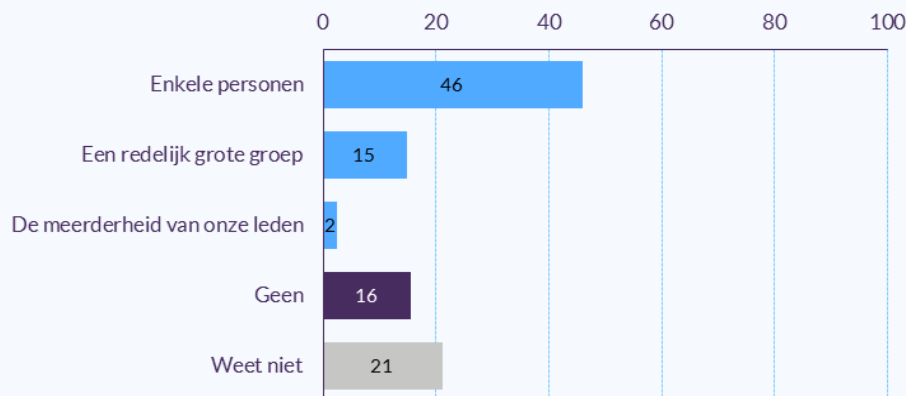
- [Jaarrapport duurzame sportinfrastructuur 2022 \(3. Duurzaamheid, pp.25-55\)](#)

Lage sociaaleconomische status en verenigingssport

Mensen met een lage sociaaleconomische status nemen minder deel aan sport en bewegen. Veel sportverenigingen (65%) vinden zelf dat ze een belangrijke rol hebben in het bereiken en betrekken van mensen met een lage economische positie bij sport.

Twee derde van de sportverenigingen (63%) heeft leden met een lage SES (figuur 9.1). Verenigingen die individuele sporten aanbieden en kleine verenigingen (< 100 leden) hebben relatief minder vaak leden met een lage SES.

Figuur 9.1
Hoeveelheid leden met een lage sociaaleconomische status bij sportverenigingen
(in procenten, n=403.)

Bron: Mulier Instituut, MI Verenigingspanel september/oktober 2022.

Lang niet alle verenigingen hebben specifieke aandacht voor het behouden of werven van leden uit deze doelgroep. Twee op de drie (64%) zijn hier niet mee bezig.

Een derde (30%) heeft vrijwilligers met een lage SES. Vrijwilligers vinden en behouden is een lastige opgave. Dat geldt nog sterker voor mensen met lage SES.

Meer lezen?

- [Mensen met een lage sociaaleconomische status](#)

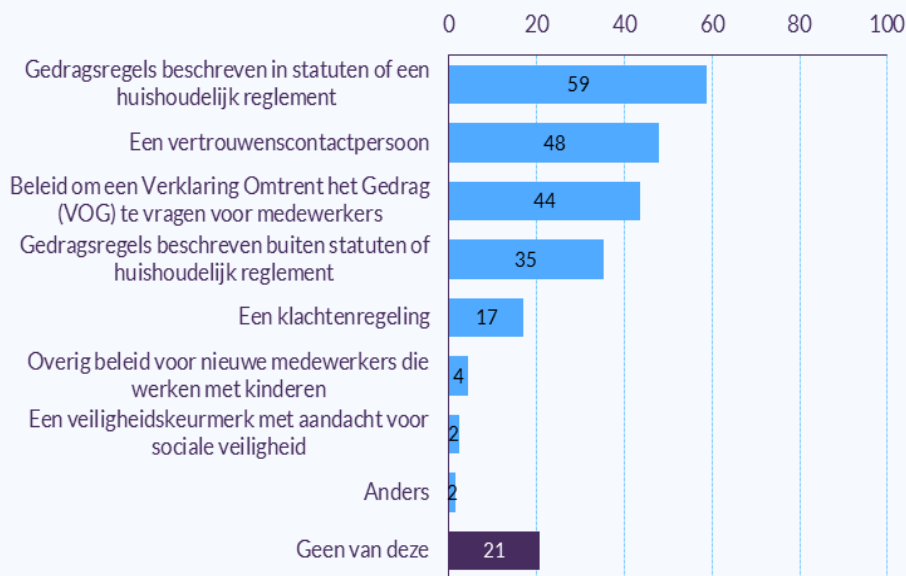
Veilige en integere sport

Acht op de tien verenigingen beschikken over een of meer regelingen die te maken hebben met een eerlijke en veilige sport (figuur 10.1). De helft van de verenigingen heeft gedragsregels in statuten of het huishoudelijk reglement en/of een vertrouwenscontactpersoon. Bijna de helft van de verenigingen heeft beleid voor het aanvragen van een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG).

Figuur 10.1

Aanwezigheid regelingen in het kader van een eerlijke en veilige sport in de sportvereniging

(meerdere antwoorden mogelijk, in procenten, n=403)

Bron: Mulier Instituut, MI Verenigingspanel september/oktober 2022.

Het zijn met name de grotere verenigingen (> 100 leden) en de zaal- en veldsportverenigingen die beschikken over een vertrouwenscontactpersoon en/of werken met een VOG. De veldsportverenigingen (o.a. voetbal, hockey en tennis) hebben vaker dan de andere verenigingen gedragsregels beschreven buiten de statuten of het huishoudelijk reglement.

Meer lezen?

- [Samen de lat hoger leggen. Onderzoek naar de governance en het tuchtrecht voor veilige en integere sport](#)
- [Samen de lat hoger leggen. Bijlagenboek bij eindrapportage](#)

Kengetallen

Een kengetal is een cijfer dat inzicht geeft in de actuele situatie en/of de ontwikkeling van relevante doelen van sportbeleid. Een kengetal is de uitkomst van onderzoek of registraties.

Om de voortgang van het Nationaal Sportakkoord 'Sport verenigt Nederland' te volgen zijn doelstellingen en indicatoren vastgesteld. Deze beschrijven we in de [voortgangsrapportage van de Monitor Sportakkoord](#). Een aantal van deze doelstellingen en indicatoren monitoren we via het MI Verenigingspanel (**tabel 11.1**).

Tabel 11.1
Kengetallen Verenigingsmonitor 2022 Monitoring Nationaal Sportakkoord

Deelakkoord	Indicator	Uitwerking	% sportverenigingen
Vitale sport- en beweegaanbieders	Opleidingen voor sportkader	(Bij)scholing/deskundigheidsbevordering in verenigingen voor verschillende kaderleden in de afgelopen drie jaar	
		Trainers/coaches	51
		Scheidsrechters/officials/juryleden	22
		Bestuursleden	19
		Overige vrijwilligers	15
		Vertrouwenscontactpersoon	2
		Anders	3
		Geen	36
Positieve sportcultuur	Verenigingen met Code Goed Sportbestuur	Aandeel verenigingen dat bekend is met de richtlijnen uit de Code Goed Sportbestuur	
		Bekend met de inhoud	15
		Van gehoord	33
		Niet van gehoord	52

Bron: Mulier Instituut, MI Verenigingspanel, april 2022.

Naast indicatoren op basis van de Monitor Sportakkoord monitoren we meer indicatoren via het MI Verenigingspanel (**tabel 11.2**). Uit de Monitor Sport en corona zijn drie indicatoren voortgekomen om de ontwikkeling van de verenigingen te volgen tijdens en na de coronacrisis: 'zorgen voor de toekomst', 'veerkracht sportverenigingen' en 'omvallen sportverenigingen'. De indicatoren 'financiële positie' en 'verduurzamen sportaccommodaties' volgen we sinds 2018.

Tabel 11.2
Kengetallen Verenigingsmonitor 2022

Indicator	Uitwerking	% sportverenigingen
Zorgen voor de toekomst	Aandeel sportverenigingen dat zich (ernstige) zorgen maakt over de gevolgen van de coronacrisis voor de vereniging	16
Veerkracht sportverenigingen	Vertrouwen in de veerkracht van de sportvereniging om de gevolgen van de coronacrisis te overleven	72
Omvallen sportverenigingen	Aandeel sportverenigingen dat zelf aangeeft op punt van omvallen te staan	4
Financiële positie	Aandeel sportverenigingen dat de financiële situatie van de vereniging als (zeer) gezond beoordeelt	75
Verduurzamen sportaccommodaties	Sportverenigingen met een eigen accommodatie en/of kantine die vanaf 1 juli 2021 in energiebesparende maatregelen en/of duurzame energieopwekking hebben geïnvesteerd	40

Bron: Mulier Instituut, MI Verenigingspanel september/oktober 2022 en Vragenlijst gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen, september 2022.

Bijlage – Methodische verantwoording

Het Verenigingsmonitor Jaarbericht 2022 is gebaseerd op drie peilingen onder leden van het MI Verenigingspanel.

Eerste peiling

In de eerste peiling kwamen de energielasten, deskundigheidsbevordering van het kader, de code goed sportbestuur, veilige sportomgeving en gezonde sportkantine aan de orde. De dataverzameling vond plaats van 1 april tot en met 4 mei 2022. In totaal nodigden we 2.233 verenigingen uit. We hebben de gegevens van 436 sportverenigingen geanalyseerd: een respons van 20 procent.

Tweede peiling

De tweede peiling stond in het teken van de gevolgen van de coronacrisis voor de sportverenigingen. Naast het MI Verenigingspanel nodigden sportbonden, gemeenten en provincies verenigingen uit om via een open link de coronavragenlijst in te vullen. Ook via Twitter en LinkedIn hebben we de vragenlijsten onder de aandacht van de sportverenigingen gebracht.

De dataverzameling van de eerste coronapeiling liep van 21 juli tot en met 25 september 2022. De beperkende maatregelen om te sporten in sportverenigingen waren in die periode voorbij. In totaal hebben we van 316 sportverenigingen in het MI Verenigingspanel en 610 sportverenigingen via de open link de vragenlijsten geanalyseerd.

De sportverenigingen vormden een acceptabele afspiegeling van de totale groep sportverenigingen in Nederland. Om de representativiteit van de steekproef te waarborgen hebben we de steekproef gewogen naar grootte van de vereniging en type sport.

De verenigingen uit het MI Verenigingspanel hebben in deze ook nog vragen beantwoord over sport- en beweegaanbod ter verbetering van de psychische gezondheid.

Derde peiling

De derde peiling ging over een eerlijke en veilige sport, duurzaamheid, accommodaties, discriminatie en sociaaleconomische positie en verenigingssport. De dataverzameling vond plaats van 6 september tot en met 12 oktober 2022. In totaal nodigden we 2.230 verenigingen van het MI Verenigingspanel uit. We hebben de gegevens van 403 verenigingen geanalyseerd: een respons van 18 procent.

Over het MI Verenigingspanel

De Verenigingsmonitor zetten we uit onder de verenigingen van het MI Verenigingspanel, dat bestaat uit ruim 2.200 verenigingen. Verschillende categorieën verenigingen (grootte, type sport, gespreid naar regio) zijn zo goed mogelijk naar evenredigheid vertegenwoordigd. We vullen het Verenigingspanel continu aan met sportverenigingen. Daarbij nemen we de verschillende criteria voor representativiteit steeds mee.

De representativiteit van het panel is niet in alle opzichten optimaal. Qua omvang van de verenigingen is een betere afspiegeling wenselijk. Gezien de landelijke gegevens die als referentiemateriaal beschikbaar zijn, is het aannemelijk dat de grotere verenigingen in het panel zijn oververtegenwoordigd, terwijl de kleine verenigingen (≤ 100 leden) zijn ondervertegenwoordigd.

Om vergelijkingen met voorgaande metingen bij het panel mogelijk te maken en te zorgen voor een goede afspiegeling van de georganiseerde verenigingssport in Nederland, wegen we de gegevens naar grootte van de vereniging en de aard van de sport (zaalsport, overige binnensport, veldsport en overige buitensport). Als referentiemateriaal gebruiken we de Statistiek Sportorganisaties van het Centraal Bureau voor de Statistiek.

Sportverenigingen zijn niet altijd aangesloten bij een sportbond en NOC*NSF. In totaal zijn ruim 24.000 verenigingen lid van sportbonden die aangesloten zijn bij NOC*NSF. In het Verenigingspanel zitten zowel verenigingen die bij een sportbond zijn aangesloten als verenigingen die daar niet bij zijn aangesloten.

Door afronding van getallen kan het voorkomen dat het totaal in tabellen en figuren niet optelt tot 100 procent, terwijl je dat wel zou verwachten.

Op de website van het Mulier Instituut staat meer informatie [over het MI Verenigingspanel](#) en over verenigingsonderzoeken.

